

Zzp'er Frank Buijtenorp restaureert stijkkamer en ornamentenplafond

'Op zoek naar puurheid'

Het stucwerk in de lange hal is vrijgelegd en gerepareerd. Klaar om te schilderen

UTRECHT – Aan de Nieuwegracht in Utrecht staan leuke 'optrekkjes'. Ruim 100 monumentale panden sieren de rustige gracht. Decoratie- en restauratieschilder Frank Buijtenorp werkte in een van die monumenten en restaureerde er een hal en een 18e-eeuwse stijkkamer. De keuze van aanpak en de keuze van het materiaal waren bepalend voor het resultaat.

De opdracht kwam niet toevallig tot stand, maar vond zijn oorsprong in Buijtenorps netwerk zoals in de restauratieschildersector te doen gebruikelijk is. 'Ik ken trappenrestaurator Jeroen Helsloot. Hij kende mijn werk en wist dus dat ik ook ornamentenplafonds restaureer. Hij tipte me voor deze klus. Ik heb meegedongen naar de opdracht door een offerte in te dienen, en met succes. In eerste instantie voor de restauratie van het stucwerk.'

Uitgangspunt voor de projectontwikkelaar was om, binnen de bud-

eerste deel van mijn opdracht was het opknappen van het ornamentenstucwerk in de hal van het pand, 25meter diep en 2½ meter breed. Niet aansmeren en overschilderen, maar het verwijderen van alle oude verflagen om de originele scherpte van de barokelementen weer terug te halen. In dit geval ging het om 3 à 4 mm bestaande verflagen. Behalve de laatste latexlaag waren dat tientallen oude kalklagen. Na verwijdering van die dikke kwamen heel wat detailleringen tot leven. Overigens is er ondanks aandringen, in overleg

Enmaal ontdaan van oude kalklagen en opnieuw geschilderd zijn de detailleringen weer goed zichtbaar

braken delen, die moesten worden aangevuld. Het geheel moest opnieuw verankerd worden. Voor het stucwerk zelf heb ik de kennis van zzp'er Paolo Duarte, een in Nederland wonend en werkende Venetiaanse Italiaan ingeschakeld. Voor ontbrekende delen is goed gekeken naar vergelijkbare ornamenten. Hiervan zijn mallen en nieuwe afdrucken gemaakt.'

Niet alleen Duarte was Buijtenorps steun en toeverlaat. 'Van meet af aan is ook zzp'er en restauratieschilder Mirthe Smith bij dit project betrokken. Daarnaast heb ik nog twee mensen aangetrokken voor het verwijderen van alle verflagen, maar Smith en Duarte waren belangrijk voor de feedback. Wederzijds is dat heel leerzaam, tenminste als je ervoor open staat.'

Voor meer grove reparaties adviseerde Duarte kalkmortel, de kleine reparaties pakte hij aan met een natuurlijk gips, niet té snel drogend om voldoende tijd te hebben om te kunnen modelleren.

De verfkeuze voor de wanden viel op een ademende minerale verf, in dit geval de silicaatverf van Keim. 'Die heeft hetzelfde karakter als de ondergrond en gaat daar een verbinding mee aan. Eventueel vocht en

Frank Buijtenorp bij een deur in de stijkkamer. Heel wat oude verflagen zijn weg geschuurd

zouten hebben dan vrij baan om uit te kunnen treden.'

Als voorstrijk paste Buijtenorp Soliprim toe om daarna het geheel af te werken met twee lagen Biosil in de kleuren wit en lichtgrijs. De meer naar achteren liggende grotere oppervlakken wit, en de meer naar voor liggende delen van de wanden in een lichtgrijze tint.

Al snel mocht Buijtenorp een tweede offerte uitbrengen. Ditmaal voor het schilderwerk van het houtwerk in een grote stijkkamer, bestaande uit een voor- en achterkamer, geschei-

ervaring om verf op zijn juiste waarde te beoordelen. Deze verf kende ik niet, maar mijn interesse was gewekt tijdens een demonstratie op de OZP-Ondernemersdag, georganiseerd door werkgeversvereniging Fosag in het Nimeto-pand in Utrecht in maart van dit jaar. Na enkele paneeltests wist ik het zeker. De verf paste bij mijn zoektocht naar de puurheid van lijnolieverf en de authentieke manier van verwerken sprak mij aan.'

De scheuren en grote beschadigingen in het houtwerk repareerde

'De opdrachtgever wilde een authentieke uitstraling met een klein kwaststreepje'

den door deuren.

'Bij het vorderen van de bouw kwam die kamer langzaam in beeld. Hij ligt naast de hal, ook op de begane grond. Ook dat oude schilderwerk bestond uit vele verflagen, weliswaar iets minder dan in de hal, maar er was een veel te grote laagdikte ontstaan. Die lagen hebben we grotendeels weggeschuurd. Duarte heeft het stucwerk van het plafond in de kamer gedaan en er nieuw getrokken lijsten aangebracht. Het schilderwerk zelf moest authentiek schilderwerk worden, zo luidde de opdracht, in dit geval verf op basis van lijnolie. Hier werd wel kleurhistorisch onderzoek verricht. Pruisisch blauw was veel toegepast. De uiteindelijke uitvoering zijn drie tinten blauw, afgeleid van het Pruisisch blauw. Historisch verantwoord.'

Buijtenorps verfkeuze was opmerkelijk. Hij koos voor een lijnolieverf die hij niet kende: Rolsma Advanced Biobased Paints. 'Ik heb voldoende

Buijtenorp met 2k-epoxy houtreparatiemiddel Zusex van Nelf. 'Daarna is het geheel gegrond met Rolsma grondverf en vervolgens is het geheel over getrokken met een lakplamuur. Na het schuren heb ik het geheel afgewerkt met een laag voorlak en een laag aflak. Uiteraard is het schilderwerk met de kwast uitgevoerd. Op uitdrukkelijk verzoek van de opdrachtgever. Die wilde die authentieke uitstraling met een klein kwaststreepje erin. Glanzend, maar realiserend dat de glans bij lijnolieverven relatief snel terugloopt. Deze verf moet je, vooral bij detailleringen, met veel aandacht opzetten en goed verdelen. De verf bevat geen oplosmiddel, wel lijnolie en een hoog vaste stofgehalte. Daardoor geeft het veel weerstand in de kwast met een meer stugge verwerking. Zwaar. Een heel pure verf. Zet je dan teveel verf op, dan is het risico van zakkers aanwezig. Een kwestie van weten en wennen.'

'Je leert veel van de feedback van collega-schilders'

gettaire spanwijdte, zoveel mogelijk authenticiteit te bewaren. De buitenzijde van het van oorsprong 17-eeuwse grachtenpand valt onder Monumentzorg, de werkzaamheden aan de binnenzijde niet. 'Wat niet wegneemt dat we binnen heel zorgvuldig te werk zijn gegaan. Het

met de projectontwikkelaar, geen kleurhistorisch onderzoek verricht.' Het plafond in de hal is verdeeld in zes omkaderde delen, elk bestaand uit lijsten en hoekornamenten en een middenconsole. Het laatste deel was behoorlijk beschadigd door vroegere lekkages. 'Hierdoor ont-

Voordat Frank Buijtenorp er met lijnolieverf aan de slag gaat, is het houtwerk gerepareerd en geplamuurd

Historisch kleuronderzoek bracht de kleur Pruisisch blauw aan het licht. Drie tinten zijn hiervan afgeleid

Frank Buijtenorp Decoratie-Restauratieschilder

Decoratie- en restauratieschilder Frank Buijtenorp (43) uit Utrecht leerde de kneepjes van het vak aan het Nimeto in Utrecht. Daarna ging hij als freelancer aan de slag, vooral in de decorbouw. 'Divers werk', zoals Buijtenorp het zelf zegt: 'Belettering, decoratie- en restauratieschilderwerk, maar ook rechttoe rechtaan schilderwerk'. Buijtenorp begeleidde in die tijd ook stagiaires, onder andere om zich volledig op het onderwijs te kunnen storten. Hij haalde zijn diploma 2e graads docent beschermings- en afwerkingstechniek aan de Pedagogisch Technische Hogeschool en gaf een paar jaar fulltime les aan het Nimeto. Omdat het vak trok, keerde hij vorig jaar terug naar het schildersvak als zelfstandig ondernemer, zich volledig toeliegend op het decoratie- en restauratievak. Buijtenorp: 'Zonder mijn herkomst als huisschilder te verloochenen. Dat is en blijft een goede basis.'